MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNCE HER HAFTA PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR. İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESELERE PARASIZ GÖNDERİLİR

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TEBLİĞLER DERGİSİ

YILLIK ABONESİ 40 KURUŞTUR ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR

Cilt: 9 | 16 EYLÜL 1946 | SAYI: 399

YÖNETMELİKLER:

Karar sayısı: 1504
Karar tarihi: 14/8/1946

ÖZET:
Başbakan Recep Peker tarafından 14/8/1946 tarihinde Kamutayda okunan Hükûmetin programı h.

Bakanlar Kuruluna güvenildiğine dair Recep Peker'in Başkanlığı altındaki yeni Bakanlar kuruluna, (53) redde karşı (388) oyla güvenilmiştir.

Sayın Milletvekili arkadaşlarım,

Herkesin bildiği güç şartlar altında yurdun idaresi mesuliyetini üstüne almış bir hükûmet olarak Kamutayın yüksek huzuruna çıkıyoruz. Yeni Meclisin başlıca iki partiden ve bağımsız milletvekillerinden kurulmuş olması devlet işlerinin daha iyi görülmesini ve daha isabetli neticelere varılmasını sağlıyacaktır. Geçirdiğimiz son günlerin zorluklarını, yeni partilerin doğuşu ve bir dereceli seçim sisteminin kuruluşu devrinin kaçınılmaz neticesi olarak kabul ediyoruz. Seçim çalışmaları sırasındaki tartışmaları ve çatışmaları bu olağanüstü devrin tabiî icabı sayarak, yüreklerimizde birbirimize karşı acı duyguların birikmesini önliyecek olgunluğu gösterirsek, devlet hayatını normalleştirecek ve varılmasını beraberce istediğimiz hedeflerin mesafesini kısaltacak ilk vazifemizi yapmış oluruz.

Millî partilerin hürriyetçi, inkılâpçı ve istiklâlci anlayıştaki beraberliğini herbirimiz yayarsak millet bünyesinde, kemirecek zayıf noktalar arıyan en sağ ve en sol, imhacı unsurların tesirlerini karşılamak ancak mümkün olabilir.

Sayın arkadaşlar; yeni hükümetiniz demokrasiyi memlekette en üstün siyasi akide olarak kökleştirmek azmindedir. Milletlerarası münasebetlerin ufkunda henüz tam huzur ve emniyet verici yakın bir barışın güneşi doğmamış olmasına rağmen, iç idarede bu yola girişimiz ve bu yol üzerinde kalmakta inanarak sebatımız istikbal Türkiyesinin ancak bu idare sayesinde mesut olabileceğine iman etmiş olmamızdandır. Sonu parlak fakat güzergâhı sarp ve çetin olan bu yolda mesafe alırken karşımıza çıkacak sayısız güçlükleri yenmek için elimizdeki kanun vasıtalarını cesaretle kullanacağız.

Bütün vatandaşların hakkı olan hürriyet zarurîdir. Her iyi şeyin suiistimalinden zararlar yeti, hürriyet düşmanlarından korumak lâzım doğacağı pek belli bir gerçektir. Fakat bir cemiyet için düşünülebilecek nimetlerin en değerlisi olan hürriyetin suiistimalinden doğacak tehlikeler günümüzün şartları içinde hiçbir benzeriyle ölçülemiyecek kadar büyüktür. İdeolojik mefhumların tağşişe uğradığı bir zamanda yaşıyoruz. Yurttaşın anayasada gösterilmiş ve kanunlarla sınırları çizilmiş olan hürriyet hakları yanında bu hürriyetlerle beraber bütün Devlet varlığının teminatını teşkil eden meşru ve kanuna dayanan otorite, ekseriya totaliter zihniyetle karıştırılarak çürütülmek isteniyor. Haklarına ve şereflerine hürmet edilen insan kümelerinin rejimi olan demokrasideki hürriyetten bahsolunurken de anarşizm ideolojisinin meşru otorite düşmanlığına varan ve bir cemiyeti nizamsız halde yaşatmanın bütün meşru yollarını tıkayan dağıtıcı ve parçalayıcı telkinler alıp yürüyor.

Bilmek lâzımdır ki hürriyet içinde yaşamak, vatandaşlar için kıymetli unsur olan huzur ve emniyeti baltalamak değildir. Bilhassa yakın tarih millî hayatında hürriyet ve otorite mefhumlarını yanyana yaşatmanın yolunu bulamıyan büyük küçük bedbaht milletlerin kanlı ve dehşet verici maceraları ile doludur. Bütün bu felâketlerin belli başlı sebebi hürriyet veya otoritenin ifrat veya tefrit yolu ile suiistimal edilmiş olmasıdır. Sade kitap yazılarından değil, hayatın ve etrafımızdaki hâdiselerin önümüze serdiği ibret sahnelerinden gözümüzü ayırmıyarak bir taraftan vatandaşları din telâkkisinde, vicdan kanaatlarında, düşündüklerini söyleyip yazmakta, kazanıp çalışmakta, seyahatte ve toplanmalarda tam serbest bırakan ve öte yandan memleketin asayişini. Büyük Millet Meclisinin otoritesini, vatandaşların zümrelerin ve siyasi partilerin şeref ve haysiyetlerini masun tutan zihniyet hükümetinize esas olacaktır. Biz, Milletimizin mesut yaşamasını sağlıyacak demokrasi idaresini, dikkatle ve kıskanç bir uyanıklıkla koruyarak geliştirmeyi bütün vazifelerimizin başında sayacağız. Bizim bahsettiğimiz ve mutlaka hürmet edilmesini istiyeceğimiz otorite şahısların hâkimiyeti değil tatbikı şimdilik bizlere emanet edilen kanunların otoritesidir.

Kanunun durduğu yerde evvelâ sokağın sonra da dağ başlarının şekavetin hâkimiyeti başlar. Kanunlara aykırı gürültülü istekler ne kadar zorlayıcı gösteriler halinde görünürse görünsün gözümüzü kırpmadan vazifemizi yapacağız. Ve ancak mevcut kanunlar devlet nizamını tutmağa, halkın haklarını korumaya yetmezse yeni kanun teklifi ile huzurunuza geleceğiz. Bu noktadaki vazife duyuşunda hafifliğin millî hacımda kayıplara ve telâfi edilmez zararlara sebep olacağı kanaatindeyiz. Şurasını da bir dikkat noktası olarak arz etmek isteriz ki hâdiselerin ehemmiyetini ölçmekte vehimlere kapılarak günün işini kolaylaştırır görünen fakat ilerisi için zararlı tepkilere yol açan lüzumsuz sert tedbirlere baş vurmaktan dikkatle kaçınacağız. İç emniyet ve huzur üstünde toplanacak dikkatimizin lâsılası, aynı zamanda Devletin dış itibarını da yüksek tutacak, millî savunmayı kolaylaştıracak ve yalnız emniyet toprağında yeşerebilecek olan millî ekonomi tohumlarının gelişmesine yardım edecektir.

Sayın arkadaşlarım; biz hükümetçe, millî servetlerin en değerlisi millî zekâ olduğuna inanıyoruz.

Devlet çalışmalarının verimini en üstün dereceye ulaştırmak için devletin bütün hizmet ve vazife unsurlarında millî zekânın işlemesini temin etmek lâzımdır.

Hükümetiniz iktidar mevkiinin mesuliyetini kabul etmekle kendisini bilfiil tenkide arz etmiş olduğu kanaatindedir. Büyük Meclisten genç memura kadar Devlet organlarının itibarını, vatandaşların şerefini masun tutan kanun kayıtları altında bizlere yöneltilecek her tenkidi açık yürekle kabul edeceğiz.

Büyük Meclisin, kanunları yaparken kullanacağı söz götürmez ve hudut kabul etmez kudreti bir yanda dururken, hükümetin bütün çalışmaları üzerinde yapılacak tenkidleri başarılarımızı sağlıyacak bir ya-

dım gibi alacağız ve Milletvekili arkadaşlarımızın bizi bu en tesirli yardımdan mahrum etmemeleri için teşviklerde bulunacağız. Hükümetinizin telâkkisine göre tenkidlerin müspeti, menfisi, yapıcısı, yıkıcısı yoktur. İyi niyetle yapılacak her tenkidin özünde, yanlışları düzeltecek, eksikleri tamamlıyacak, kusurluları uyandıracak ve nihayet devlet hizmetlerini daha iyiye götürecek bir ruh arıyacağız.

Yurdun ve halkın hizmetinde bulunmayı en büyük şeref sayan hükümetiniz yararlı işler başarmak için ne kadar dikkatle çalışırsa çalışsın, Milletvekillerinin millî sahada daha geniş olan temas muhitlerinden alacakları intibalarla uyandırıcı ve yol gösterici müdahalelerini en faydalı bir yardım sayacağız. Bizleri başarıya teşvik yerine geçecek olan iyi muamelenizi daima minnetle karşılıyacağız. Fakat takdir beklemeden devletin ve halkın karşılıksız hizmetkârı kalacağız. Kamutay kürsüsünün yanında yükselen gazete sütunlarından süzeceğimiz temiz istekleri yerine getirmek için hususî bir dikkat sarf edeceğiz.

Sözle ve yazı ile karşılaşacağımız fikirlerin fikirlerimize uymıyan kısımları üstündeki samimî kanaatlerimizi irkilmeden açıklamayı vazife bileceğiz. Kamutay konuşmalarında eksik veya yanlış düşündüğümüze kanaat getirdiğimiz noktalarda Milletvekillerinin tekliflerine uyacağız, fakat esaslı meselelerde çokluğun inanımıza uymıyacak kararları karşısında taşıdığımız vazife emanetini sahibine teslim etmekte gecikmiyeceğiz.

Hükümetimiz, vazife hayatımızı saran havanın içinde Kamutayın memnun olmadığına alâmet sayılacak belirtiler görürse tek tek Bakanlar olarak veya hep birden güven oyunu yoklamak için fırsat arıyacaktır. Normal zamanda daha ziyade müspet işler üstündeki düşünceleri aksettirmesi lâzım gelen bir hükümet beyannamesine yukarda arz ettiğimiz fikirleri sığdırmayı lüzumsuz bir külfet saymamanızı rica ederiz. Günümüzün karışık söz ve yazı yığınları arasında hakikî simasını ve mânasını kaybetmiş olan esaslı mefhumların müşterek anlayışını hizmet için bunları söylüyoruz. Kuvvetle tahmin ediyoruz ki mesul arkadaşlarımızın bu fikirleri bir taraftan birlikte çalışmalarımızı kolaylaştıracak, bir taraftan da sizden güven istiyenlerin iç emniyet işinde tutacakları yolun esaslarını belirtmeğe yarayacaktır.

Arkadaşlar,

İç politikanın genel güdümü üstündeki görüşlerinizi böylece arz ettikten sonra idareyi kuvvetlendirecek ve bilhassa ekonomik bakımdan prensipler üzerinde umumi hayata açıklık ve rahatlık verecek tedbirleri sıralamağa geçeceğiz.

Cumhuriyet Ordusu:

Cumhuriyet Ordusu topraklarımızın masunluğunu ve emniyetini, Devletin şerefini ve haklarını korumak için en yüksek vasıfları ve en asil duygularıyle vazife başında hazır bulunmaktadır. Kara, deniz ve hava ordularımızı maddî ve mânevi bakımlardan bu yüksek kuvvette tutmayı ve her vasıta ve imkândan faydalanarak bu kuvveti artırmayı bütün vazifelerimizin en başında tutuyoruz.

Dış Politikamız:

Eğemenlik ve ülke bütünlüğümüz esaslarına dayanan dış politikamız, hakkından emin, diğer milletlerin haklarına hürmetkâr ve dostluklarına vefakâr bulunan Milletimizin barış hedef ve gayretlerinden mülhem olmaktır.

İngiltere ile münasebetlerimiz bildiğiniz gibi 1939 tarihli ittifak antlaşmasına dayanmaktadır. Bu münasebetle cihan ölçüsünde karşılıklı saygı ve sevgi duygusu üzerine kurulmuş ve barışın nimetlerinden faydalanan eşit haklı Milletler manzumesi idealini besliyen her iki memleket arasında tam samimiyet, hulûs ve itimat havası içinde gelişmektedir. Türkiye - İngiltere ittifakı mazide olduğu gibi istikbalde de dış politikamızın başlıca temeli olarak kalacaktır.

Birleşik Amerika Devletleri ile olan münasebetlerimiz karşılıklı sevgi, saygı ve işbirliği sayesinde mütemadi bir gelişme seyri takibetmektedir. Bütün gayretlerini aynı necip ideallere vakfetmiş olan her iki Millet arasındaki tanışma imkânları arttığı nispette bugünkü mesut neticeleri daha müspet gelişmelerin takibetmesi de muhakkaktır. Hükümetimiz bu yolda bütün gayretleri sarf etmektedir.

Sovyetler Birliği ile Türkiye arasında her iki memlekette bir çeyrek asır evvel başarılan inkılâp günlerinden beri kurulmuş ve her iki tarafın nef'ine gelişmiş olan samimi dostluğun dayandığı muahedenin bugünkü şartlara daha uygun ve hükümleri ciddî surette iyileştirilmiş yeni bir antlaşma ile değiştirilmesi maksadiyle, Sovyetler tarafından 19 mart 1945 tarihinde, antlaşmanın yenilenmemesi arzusunun açıklanması üzerine gösterdiğimiz bütün iyi niyet ve gayretlere rağmen yeni bir vesikayı müzakere ve intaca imkân bulamadık. İkinci Dünya Harbinde Birleşmiş Milletler dâvası uğrunda katlandığı fedakârlıklar ve yaptığı kahramanlıkları takdir etmekte bütün medeniyet dünyası ile beraberiz.

Türkiyenin uluslararası manzumede idame ettiği özel münasebetlerden Sovyetlere herhangi bir zarar gelebileceğini katiyen kabul etmiyoruz. Türkiyenin bütün milletlerle, bilhassa komşu memleketlerle dostluk bağlarından ve kendi eğemenliğine ve toprak bütünlüğüne riayetten başka hiçbir isteği yoktur. Ve bu şart bütün dış münasebetlerimizin değişmez esasını teşkil eder. Sovyet Rusya ile aramızdaki zarardan başka bir netice vermiyen bugünkü muallâk durumun yakın bir gelecekte karşılıklı güvene dayanan kuvvetli bir dostluğa yer vereceğinden ümidimizi kesmiş değiliz.

Bizim büyük komşumuza karşı muhafazada devam ettiğimiz iyi niyet aynı duygularla karşılaştığı ve adalet hislerinin galip geldiği gün güçlüklerin zail olacağına kani bulunuyoruz. Biz, kendi hesabımıza, Türk - Sovyet münasebetlerinin geçmişte olduğu gibi gelecekte de mütebariz dostluk ve karşılıklı güvene dayanan güzel seyrini yeniden müşahede etmekle ancak memnuniyet duyacağız.

Arkadaşlar,

Sovyetler Birliği Ankara Sefareti sekiz ağustos günü Dışişleri Bakanlığına bir nota tevdi etmiş ve Sovyetler Birliği bakımından Boğazlar rejiminde arzu edilen tadillerin ne gibi esaslardan ibaret olduğunu izah eylemiştir. Bu esaslar şu beş noktaya dayanmaktadır:

1 — Boğazlar bütün memleketlerin ticaret gemilerinin geçişine daima açık olmalıdır.

2 — Boğazlar Karadeniz Devletlerinin harb gemilerinin geçişine daima açık olmalıdır.

3 — Karadenizde sahili bulunmıyan Devletlere ait harb gemilerinin Boğazlardan geçmesi, hususi surette derpiş edilen haller müstesna, memnudur.

4 — Karadeniz'e girmek ve Karadeniz'den çıkmak için tabiî su yolu olan Boğazlara mütaallik rejimin tesisi Türkiye'nin ve Karadeniz'de sahili bulunan diğer Devletlerin salâhiyeti dâhilinde olmalıdır.

5 — Boğazlarda ticaret seyrüseferinin emniyetini ve Boğazların güvenliğini temin hususunda en fazla alâkadar ve bunu icraya en kadir olmaları sıfatiyle Türkiye ve Sovyetler Birliği, işbu Boğazların Karadeniz'de sahili bulunan Devletler aleyhine diğer Devletler tarafından kullanılmasının önüne geçmek için bunların müdafaasını müşterek vasıtalariyle temin ederler.

Dikkatli bir incelemeye tâbi tutulmuş olan bu Sovyet notası hakkında Hükümetimiz tetkiklerini bitirdikten sonra noktai nazarını ifade edecektir.

Şurasını şimdiden söyliyebilirim ki biz bu meselede milletlerarası mukavelelerin hükümlerine de bağlıyız. Ve her şeyin üstünde olarak kendi toprak bütünlüğümüzü ve hükümranlık haklarımızı mahfuz tutmağa mecburuz. Bu, bizim için değişmez esastır.

Her halde, Cumhuriyet Hükümeti Sovyet isteğini not etmiştir.

Müttefikler ile ve sair ilgili devletlerle birlikte 1936 tarihli Montrö Antlaşmasının tadili meselesini müzakereye hazır bulunmaktadır.

Beş sene süren çetin bir işgal devresi geçirdikten sonra memleketlerinin kurtuluşunu kutlayan Fransızlar kendilerine has yurtsever bir gayretle millî kalkınmayı başarmaktadırlar. Asırlardan beri her iki milletin şuuruna işlemiş bulunan Türk - Fransız dostluğu ve dünya nizamı için kuvvetli bir Fransa'nın mevcudiyeti zaruretine olan inancımız memleketimizin bu kalkınmaya karşı duyduğu yakın ve sıcak ilgiyi izah etmektedir. Aralarında hiçbir ihtilâf, hiçbir güçlük kaydedilmiyen iki memleket münasebetleri bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da en sağlam bir dostluğa dayanmakta devam edecektir.

Komşu ve dost Yunanistan'la münasebetlerimiz karşılıklı sevgi ve saygı duyguları ve müşterek menfeaatlerden mülhem dostluk çerçevesi içinde gelişmektedir. Değerli Yunan Milletinin İkinci Cihan Harbi neticesinde mâruz kaldığı büyük zarar ve sarsıntılardan yakın zamanda kendisini sıyırıp lâyık olduğu kalkınmayı gerçekleştirmesi bize derin bir sevinç verecektir. Türk - Yunan dostluk bağlarını yakın şark'ın istikrarını sağlıyacak şekilde kuvvetlendirmek emelindeyiz.

Arap komşularımıza karşı sevgimiz ve dostluğumuz mutlaktır. Dünyanın en zengin medeniyetlerinden birinin vârisleri olan Arap Birliği Devletlerinin her biri ile her sahada münasebetlerimizi her gün daha ziyade samimîleştirmek büyük emelimizdir.

Komşumuz İran'ın bağımsızlık ve huzur içinde gelişmesi samimî arzumuzdur.

Bugün cereyan etmekte olan sulh müzakereleri içinde bulunan komşularımızın ve diğer bütün Devletlerin adaletli bir sulha kavuşmalarını dileriz.

Tam bir hulûs ve yürekle katıldığımız Birleşmiş Milletlere aynı duygularla bağlılığımızı daima muhafaza etmek, onun barışı koruyucu gayretlerini bütün varlığımızla paylaşmak başlıca amacımızdır. Bu hedefimize Birleşmiş Milletler teşkilâtının çalışmalarına iştirak etmek, barışa mâtuf hamlelerini en yakın bir ilgi ile takibetmek ve desteklemek ve Birleşmiş Milletler çalışmalarında Türkiye'nin barışsever sesini işittirmek suretiyle erişmek istiyoruz.

Arkadaşlar;

İkinci Cihan Harbinden doğan binbir girift gailenin halli için uğraşıldığı şu anlarda biz küçük büyük bütün milletlerin hürriyet, istiklâl ve şerefle yaşamalarına imkân ve zaruret olduğuna inanıyoruz. Yeni Dünya nizamının, milletlerin hürriyet ve istiklâli esasına dayanan bir işbirliği, adalet ve medeniyet nizamı olmasını temenni ediyoruz.

Müstakil, kararlarına hâkim, kuvvetli Türkiye bu nizam içinde bir barış ve dayanışma mihrakı halinde medeniyet için kıymetli ve faydalı bir unsur olmaktan hiçbir zaman fariğ olmıyacaktır.

Değerli Arkadaşlarım;

Şimdi, Ticaret, Ekonomi, Tarım, Ulaştırma ve Tekel Bakanlıklarının çalışma sınırları içinde bulunan inkişafını ve ekonomik anaçizgilerini gösteren düşüncelerimize geçiyorum.

Ticaret:

Hükümetimizin ilk hedefi, memleket ticaretinde harbin bozduğu düzeni iade etmektir. Bu maksatla:

Harb şartlarının zaruri kılmış olduğu tahdit tedbirlerinden arta kalanlarını lüzumlu şartları süratle hazırlıyarak, ortadan kaldıracağız. Döviz takatımızın müsait olduğu ölçü içinde, ihtiyaç derecesine ve ehemmiyetine göre ithalâtı kolaylaştıracağız.

İthalât birlikleriyle Ticaret Ofisi kaldırılacaktır.

Akaryakıt satışlariyle hububat satışlarında ve nakillerinde mevcut olan kayıtlara kısa zaman içinde son vereceğiz.

Hububat fiyatlarını korumakta devam edeceğiz ve Toprak Ofisinin alım merkezlerini arttıracağız.

Dış ticaret politikamızın hedefi çok taraflı ve geniş sahalı mal mübadelelerini mümkün kılan serbest dövizle ticaret sistemine katılmaktır. Bu yoldaki çalışmalarımızı verimli kılacak tedbirleri alacağız.

Tütün mahsulünün istihsalinde, iç ve dış ticaretinde serbest teşebbüslerde endişe yaratacak bir karakter arz etmemek kaydı altında sermayesine Tekel İdaresinin ve müstahsil ile ticari müesseselerin iştirak edecekleri bir tütüncüler bankasının kurulmasını sağlamak çok önemli saydığımız bir konudur.

Sanayi ve madenler:

Kalkınmamızı sağlamak amaciyle Halk Partisi hükümetleri tarafından girişilmiş olan sanayileşme hareketine yeni şart ve imkânlardan faydalanarak, etraflı incelemelere müstenit, birbirini tamamlayıcı, program ve plânlar dairesinde, hızla devam edeceğiz. Yeraltı servetimizi ve su mahsullerimizi değerlendirme konusundaki çalışmaları arttıracağız. Memleketin türlü bölgelerindeki kömür kaynaklarımızı işleterek mahrukat ihtiyacını karşılamağa, büyük enerji santralları inşa programımızı bir an evvel tahakkuk ettirmeğe hususi bir dikkatle çalışacağız. Geniş halk tabakalarının ihtiyacına tekabül eden konuları ve bu arada kadın ve erkek için hazır elbise ve çamaşır fabrikaları kurma ve teşvik etme işini önemle ele alacağız.

İktisadi faaliyetlerimizde hususi teşebbüs ve sermayeden faydalanmak, hususi teşebbüslerle Devlet işletmeleri arasında farklı bir muameleye meydan vermemek onların emniyetle çalışmalarına ve gelişmelerine yardım etmek, Devlet teşebbüsleriyle hususi sermaye arasında işbirliği sağlamak, Devlet işletmelerinin hususi teşebbüslerle başarılabilecek sahalara yayılmalarını önlemek ve buna aykırı durumları gidermek kararındayız. Yerlimallar Pazarları, Devlet Fabrikalarında imal olunan ve kütle ihtiyacını karşılamağa yarıyan malların toptancı kârı alınmaksızın toptancı ve perakendecilere mal veren depolar haline getirilecektir. Bu depolar, mal miktarının azlığından doğacak dağıtma zaruretlerini karşılamak için gerekli zaman ve yerlerde dağıtma görevini de yapacaklardır.

İşletmelerimizin verimini artırıcı, kalitelerini düzeltici bütün tedbirlere başvurarak ve maliyete tesir eden faktörler üzerinde durarak sınai mamullerimizin maliyetini düşürmek, dış piyasa rekabetlerine karşı himaye işini, müstehliki de koruyucu mutedil gümrük tarifeleriyle sağlamak hedefimizdir. Kâr hadlerini de revizyona tâbi tutmak suretiyle mamullerimizin bilhassa giyim eşyasının satış fiyatlarında indirmeler yapacağız.

İstihsal ve ithal imkânlarının mahdut oluşu dolayısiyle yeter miktarda elde edemediğimiz iplik hariç olmak üzere ince yünlü kumaşlar, basma, kaput bezi gibi mamullerimiz üzerindeki takyitleri de kaldıracağız.

Fabrikalarımızın ham madde ihtiyaçlarını sağlamada elkoyma tedbirlerine başvurmıyacağız.

Devlet iktisadi teşebbüslerinin ticari ve iktisadi esaslar dairesinde tam muhtariyetle idaresi, dikkate alacağımız işlerdendir. Bunların Devlet teşebbüsü olmalarından doğan ve arzettiğimiz esaslara aykırı olmıyan mürakabe zaruretlerini de ihmal etmiyeceğiz.

Balıkçılık işiyle meşgul olacağız.

Tarım:

Tarım işlerinde çalışma metodumuzun, diğer ekonomik işlerde olduğu gibi hesaplı ve programlı şekilde her konuyu nizamlayıp en uygun hizmet şekillerine ulaşmak olduğunu belirttikten sonra kısaca birkaç önemli nokta üzerinde duracağım:

Prensip itibariyle ihtiyaçları, dertleri vaktinden evvel görüp tam zamanında tedbirlerimizi almağa ve hizmete koşmağa çalışacağız. Bilhassa tohumluk, damızlık hayvan, ilâç ve hastalıklarla ilgili işlerimiz bu prensip dahilinde ayarlanacaktır.

Toprak Kanununun adaletli ve vukuflu şekilde tatbik edilmesine itina edeceğiz.

Müstahsili, en elverişli fiyat ve şartlarla

sağlanan tarım araçlariyle donatmak, ihtiyacı olan istihsal ile ilgili ilâç ve vasıtaları vaktinde, yeter miktar ve vasıfta sağlamak, aydınlatmak ve istihsal kudretini artırmak yolundaki tertiplerin verimini kuvvetlendirecek tedbirler alacağız.

Halen beş ilimizde kurulu bulunan teknik ziraat teşkilâtını, teknik yardım ve bilgiyi daha iyi temin edecek şekil ve istikametlerde geliştirecek ve peyderpey diğer illerimize de yapacağız.

Orman Kanunu ruhuna ve gayesine tamamen sadık kalmakla beraber tatbik şekil ve usullerinden doğan güçlükleri giderecek, Devlet işletmeciliği sınırlarını tâyin edecek tomruk ve diğer orman mamulleri maliyet ve fiyatlarında ucuzluğu sağlıyacak tedbirleri alacağız.

Bu kısmı içine giren aşağıdaki düşüncelerimizi şimdiden belirtebiliriz:

Köylünün yakacak, yapı, araçlık... ihtiyaçlarını daha ucuza sağlıyacağız. Halkın odun kömür işiyle uğraşacağız.

Orman İşletmesi bakımından Devlet İşletmeleri faaliyeti sadece tomruk hazırlama ve satışına kadar olan kısmı ihtiva edecek, geri kalan işler, olağanüstü durumlar dışında hususi teşebbüslere bırakılacak.

Ormanın sahalarındaki köylülerle ve onların nakil vasıtalarına Devlet Orman İşletmesi işlerinde çalışma ve çalıştırma faydası sağlanacak.

Keçi meselesine, her mıntakada orman olamıyacak fundalık sahaların pratik metotlarla hudutlandırılması suretiyle çare aranacak ve buna imkân bulunamıyan ve ormana zarar veren yerlerdeki durumun tanzimi işi üstünde ayrıca çalışılacak.

Yemiş ağaçlariyle, şahıslara ait orman hükmündeki ağaçlıklarda ayıklama kesim, denetim usulleriyle ek kanunlarla orman mefhumuna sokulmuş köy koruları ve benzerleri üstünde umumi ihtiyaca cevap veren teklifler hazırlanacaktır.

Ulaştırmada:

Ulaştırma işlerini; Milli Savunma, emniyet ve ekonomi kudreti üzerinde en tesirli bir unsur sayan hükümetimiz, Devlet Demir, Denizyolları ve Havayolları nakliyatında ve P. T. T. hizmetlerinde güven, düzen ve sürati ve tam verimi sağlamayı prensip olarak daima göz önünde tutacaktır. İdarelerin halkla münasebetinde kolaylık zihniyetini bir itiyat halinde kurmak ve işletme şartlarını memleketin iktisadi ihtiyaçlarına uygun bir hale getirmek hedefimizdir.

Bu maksada varmak için:

Devlet Demiryollarında:

Yıpranarak eksilen taşıtları tamamlıyacağız. Ve Ulaştırma hacmına uygun olarak sayılarını artıracağız. Bakımı ve onarımı emniyetle sağlıyabilmek için fabrika ve atelyeleri genişletip çoğaltacağız. Vagondan lokomotife kadar ulaştırma vasıtalarını yurt içinde yapmak imkânını elde etmek için gayretlerimizi artıracağız. En önemli hatlardan başlıyarak, bütün şebekeyi, artan ulaştırmaya uygun olarak ıslah edeceğiz.

Denizyollarında:

Çok yıpranmış olan Devlet ve armatör tonajını tedrici olarak yenileyip artıracağız. Liman ve iskeleleri modern ulaştırma gereklerine göre en elverişli şekilde cihazlandıracağız. Deniz endüstrisini süratle gemi yapabilecek duruma getirmek imkânlarını araştıracağız, harb zaruretleri dolayısiyle şahıslara ait deniz taşıtlarının seyrüsefer serbestliği ve navlunları üzerine konulmuş olan kayıtları, ilk önce iç nakliyatımızdan başlıyarak, kaldıracağız. Ve durum fırsat verirse bunu dış seferlere de teşmil edeceğiz.

Serbest şilepçiliği teşvik edeceğiz. Ve bunun temini için bir Kredi Maritim Bankasının kurulmasını etüt etmek kararındayız. Kanuni hükümlerde, bu maksada yarıyacak değişiklikler yapılması için tekliflerde bulunacağız.

Devlet Havayollarında:

Uçaklarımızı çoğaltmak ve mükemmelleştirmek, alanlarımızı milletlerarası şartlara uygun bir seviyeye çıkarmak, hava hatlarına önemli istikametlerde, her mevsimde işliyebilir bir kabiliyet vermek hedefimizdir.

P. T. T. alanında:

Telgraf ve telefon hatlarını genişletip kuvvetlendireceğiz. Kuranportör ve otomatik cihazlarla donatacağız. Şehirlerin telefon tesislerini halkın ihtiyacını karşılayabilecek duruma getirmeğe çalışacağız. Dış muhaberede sürat ve emniyeti sağlamak için en uzak memleketlerle muhabere takatını taşıyacak kuvvetli birer telsiz telgraf ve telefon istasyonu kurmak programımızın ilk işlerinden biridir.

Posta işlerinde sürati artırmak için gerekli vasıtaları temin edeceğiz.

Kara ve deniz taşıtlarımızın tarifelerini genel ekonomik politikamızın icaplarına uygun olarak, kâr ve zarar mülâhazalarının üstünde bir memleket anlayışıyla ayarlıyacağız. Ulaştırma işletmeler arasında beraberliği, mesleğe bağlılık ve disiplin zihniyetinin yerleşmesini üstün tutacağız.

Tekel ve Gümrük:

İhracat imkânlarından faydalanmayı temin için yeni tesislerle bira imalâtımızı ilk hamlede iki misline, şarap imalâtımızı üç sene içinde üç misline çıkaracağız.

Kibrit imalâtımızı vasıf bakımından iyileştirip, miktar bakımından çoğaltacağız.

Türlü av malzemesi ve bu arada kapsül imali ve mümkün olan ucuz fiyatla piyasamız ihtiyacının temini için yeni bir fabrika kuracağız.

Çeşitli bakımlardan büyük önemi malûm olan tütünlerimizin gerekli şartlar içinde saklanmasını, işlenmesini temin için tütün istihsal sahalarımızda yeter sayıda işletme ve bakım evleri yapılacaktır.

Tütün bölgelerinde yetiştiricilere tohum ve fide vermek, hastalıklarla savaşmak için teşkilât çoğaltılacak.

Sigara imalâtımızı miktar ve vasıf bakımından daha ziyade yükseltmek için yeni bir fabrika kurulacaktır. Tütün mevzuatını yeniden gözden geçireceğiz, memleket haricine mamul sigara satmak için hususi şahıs ve teşekküllere fabrika kurma izni verilecektir.

1947 yılı başından itibaren Tekelin, Tekel mevzuu olmıyan gazoz, soda... gibi şeyleri de yapmasına ve satmasına ve diğer kendi mamullerini perakende olarak yine kendisinin satışa arz etmesine son verilerek bu işler şahsi ve hususi teşebbüslere bırakılacaktır.

Kahveyi eldeki stoklar bitince ve çayı kâfi ithalât mümkün olunca Tekel mevzuları arasından çıkararak serbest ticarete terk için gerekli kanun tasarısı Yüksek Meclise sunulacak.

Değişen dünya şartları da nazara alınarak yeni bir Gümrük Tarife Kanunu tasarısı hazırlanacaktır.

Gümrük koruma teşkilâtımız kuvvetlendirilecektir.

İçişleri üstündeki görüş ve düşüncelerimiz:

Emniyet polis teşkilâtiyle jandarma ve hudut kıtalarının tek teşkilât halinde birleştirilmesi kararındayız. Önümüzdeki yıl içinde bu konu üzerinde çalışmalara başlıyacağız. Zabıta teşkilâtının kuvvetlendirilmesi ve zabıtanın doğrudan doğruya İçişleri Bakanlığı emrinde olması da bu aradadır.

Vatandaşları bir taraftan diğer tarafa nakle ait kanunların hükümete verdiği yetkiyi kullanmıyacağız. Haklarında bu kanun hükümleri tatbik edilen vatandaşlardan yurtlarına dönmeleri mümkün görülecekleri peyderpey ihtiyari olarak memleketlerine gitmeleri konusu üzerine incelemeler yapılacaktır.

İller genel ve özel idare kuruluş ve işleyişlerini yeni kanunlarla tesbit etmek ve bilhassa valilerin yetkilerini Anayasanın yetki genişliği ve görev ayrılığı ruhuna göre artırmak işi önemle ele alınacaktır.

Üstün vazifede bulunan her idare âmirinin emri altındaki kademeler üzerinde, Devlet işleri ve halk ihtiyaçları bakımından sık sık teftişler yapmalarına önem verilecektir.

Hükümet memurları ve idare âmirleri tarafından güzelleştirme veya herhangi bir

maksatla şehir kasaba ve köylerde iane toplatılması kesin olarak yasaklanacaktır.

Belediyelerimizin gelişmesini sağlıyacak usul ve gelir esasları üzerinde gereken kanun değişiklikleri teklif olunacaktır.

Belediye ve özel idareler gelirlerini artırma konusunu müspet bir neticeye bağlamağa çalışacağız.

Kasaba ve şehirlerimizin plân, su ve kanalizasyon ihtiyaçlarını gidermek ve bu maksatla İller Bankası ile hususî müteşebbisler ve sermaye arasında ortaklıklar kurmak tedbirleri üstünde çalışacağız.

Yeni Nüfus Kanunu tasarısını Meclise sunacağız. Yakın yıllarda genel nüfus yazımını yaparak yeni nüfus kütükleri kuracağız.

Memurlar Kanununun yenilenmesini teklif edeceğiz.

İdare âmirleriyle mülkiye müfettişleri arasında icra ve teftiş hizmetlerinde münavebe yapılarak mülkiye teftiş cihazını icra ve mesuliyet hayatının tecrübeleriyle olgunlaşmış unsurlarla beslemek idare teftiş sistemimizin esaslarından birisi olacaktır.

Adalet işlerimizde:

Mahkemelerin bağımsızlığı, yargıçlarımızın hüküm ve kararlarında hiçbir tesire tâbi olmamaları değişmiyen bir esas olarak kalacaktır.

Cumhuriyet savcılarının memleketin nizamını ve Cumhuriyet esaslarını korumak hususundaki dikkatlerini uyanık tutacağız. Yargıçlarımızın ve savcılarımızın terfihini ilk işler arasında ele alacağız.

Adalet mevzuunda vatandaşlara her türlü teminatın sağlanmasını gerektiren tedbirler arasında istinaf mahkemelerinin kurulmasını zarurî görmekteyiz. Bu suretle Yargıtayın da yalnız kuruluş kaidesine uygun olarak çalışabilmesi temin edilmiş olacaktır. Çocuk mahkemeleri konusunu ele alacağız.

Adlî tabipliği özel bir bilgi ve ihtisas işi olarak nizamlanacak. Adalet dairelerinin ve bilhassa mahkeme salonlarının, hâkimlerimizin yüksek görevleriyle mütenasip bir hale getirilmesi düşüncesindeyiz.

Suçlunun ıslahını sağlıyan infaz sistemimizin inkişafına ve hazırlamakta olduğumuz plân gereğince iş esası üzerinde kurulmuş ceza evleriyle çocuk infaz müesseselerinin tevsiine çalışacağız.

Cezaevi binalarının ıslahını temin için bir program yapacağız.

Bu sırada Sinop Cezaevi İşyurdunun küçük sanatlar esası üzerine kurulmuş bir infaz müessesesi haline getirilmesi kararındayız.

Gayrimenkul tasarrufundan doğan ihtilâfları önliyecek ve bu hakkın şümul ve emniyetle kullanılmasını sağlıyacak olan kadastro işlerine hız verilecek ve bu işe devam ederken bir taraftan da tapusuz olan gayrimenkullerin tapuya bağlanmasına ait kanunlar teklif edip tatbika geçeceğiz.

Millî Eğitim:

Öğretimin her kademe ve nevindeki Türk gençliğinde millî duygunun kuvvetlenmesi ve gençlerimize Türk inkılâbının ana fikirlerinin benimsetilmesi, Türk tarihi mefahirinin öğretilmesi öğretim ve eğitim çalışmalarımızın esası olacaktır.

— Köy okullarını yapmak işinde köylüyü bizzat çalıştırma sistemine devam edilecektir. Ancak bu okulların kereste, kiremit, cam, çivi gibi para ile satın alınması gereken malzemesini Devlet temin edecektir. Köylülerle, vasıtaları ekip biçme, nadas zamanlarında serbest kalacaktır. Bütün okulsuz köyleri okula kavuşturma işi, öğretmen yetiştirme faaliyetine muvazi ve bununla ahenkli bir şekilde ve ortalama 10 yıllık bir süre içinde tamamlanacak surette Bakanlar Kurulunca teferruatlı bir uygulama plânına bağlanacaktır.

— Şehir ve kasabalardaki ilk okul yapımı da köylerdeki esaslara benzer usullere bağlanacaktır.

— İlk okulları bitiren köy çocuklarını, köyde işe yarar bir meslek sahibi yapmak üzere bölge okullarının teşkiline devam edilecektir.

— Köy Enstitülerinden çıkan gençlerin kendilerinden beklenen hizmeti başaracak surette bilgi ve tam bir millî duygu içinde yetişmelerine dikkat edilecektir.

— Enstitülerde yetiştirilmekte bulunan köy sağlık memurlarının sayısı arttırılacaktır.

— Okulu bulunmıyan yerlerden gelecek öğrencilerin tahsilini kolaylaştırmak için okullu merkezlerde öğrenci yurtlarının çoğaltılmasına çalışılacaktır. Her nevi ve derecedeki okulların öğretim araçlarını ve lâboratuvarlarını tamamlama gayretleri artırıla-

— Öğretimin her derecesi için ihtiyacı karşılıyacak sayıda ve ehliyette öğretmen yetiştirme işini dikkatle göz önünde bulunduracağız. Bu maksatla öğretmen okullarımızın teşkilât ve programlarında ihtiyacın bugünkü şekline uygun düzeltmeler yapılacaktır.

— Kasaba ve şehirlerimizin orta okul ihtiyacını gidermek için gereken öğretmen kadrolarının yetiştirilmesine önem verilecektir.

— Liseleri bitirip olgunluk imtihanlarını vermiş olan gençlerin, burslu veya yatılı olanlara ait müsabaka dışında Üniversite fakültelerine ve yüksek okullara girebilmelerini önliyen kayıtlar ve imtihanlar kaldırılacaktır.

Tıp ve kimya gibi lâboratuvar ve klinik durumları öğrenci kabulünde bir sınırlamayı zarurî kılmış olan kollarda eksikler giderilerek, yakın yıllarda bu kollara da olgunluk imtihanını vermiş her öğrencinin kabulü sağlanacaktır.

Üniversitelerimize verilmiş olan özerklik içinde gelişmelerine dikkat edeceğiz.

Yüksek Ziraat Enstitüleri de Üniversiteler Kanununun şumulü içine alınacaktır.

Teknik öğretim kurumlarımızın mevcut plâna göre geliştirilmelerine devam olunacaktır.

Ankara'da büyük bir millî kütüphanenin kurulması için gereken çalışmalara hemen başlanacak ve memlekette artan okuma alâkasını karşılayıcı kitaplıklar açılması ve mevcutların geliştirilmesi plânlanacaktır.

Devlet Opera ve Tiyatrosu, kanun tasarısı hazırlanacak, Ankara Devlet Tiyatrosu binası yapılacak; güzel sanatların türlü dallarında yeni kurumlar vücuda getirilecektir.

Her türlü spor faaliyetleri, okullar ve kulüpler için öğretici kadroyu yetiştirecek olan Yüksek Beden Terbiyesi Enstitüsünün açılmasına çalışacağız.

Kapalı ve açık beden terbiyesi ve spor sahaları kurulması işinde teşebbüs alacağız.

Sağlık ve Sosyal Yardım:

Milletçe varlığımızın temellerinden olan sağlık ve sosyal yardım işlerine gelince:

Bulaşıcı hastalıklarla, trahom, sıtma, verem, frengi gibi sosyal dertlere karşı koruyucu savaş vasıtalarımızı ve teşekküllerimizi kuvvetlendirecek ve tekemmül ettireceğiz.

Sağlık müesseselerimizi mahallî ihtiyaçlara uygun ve teşkilâtta çalışanların görevlerini daha verimli kılacak tarzlarda tertipliyeceğiz.

Bu yoldaki çalışmalarımızı hekim ve vasıtalarımızın yettiği kadar kasabalara ve köy gruplarına kadar götüreceğiz.

Sağlık kurullarına lüzumlu uzman hekim, eczacı, hastabakıcı, ebe ve hemşire gibi elemanların yetiştirilmesini devamlı olarak takibedeceğiz.

Kimsesiz çocukları koruma işini lâyık olduğu önemle ele alacağız.

Nüfus politikamızın kıymetli ve zarurî bir yardımcısı olan sosyal yardım işlerimizi günün gereklerine uygun şekilde düzenliyeceğiz.

Bayındırlık:

Bayındırlık bakımından aşağıda arz ettiğimiz işler yurdun kalkınma hareketinde alacağı yeni sirayı belirtmektedir:

Ankara'da ve doğu bölgelerimizde bir taraftan memurlarımızın ihtiyaçları, diğer taraftan bu bölgelerdeki halkımıza iyi örnekler vermek ve şehir ve kasabalarını yeni mahallelerle güzelleştirmek için başlanmış bulunan memur evleri yapımına sürekli olarak devam edeceğiz.

Susurluk, Bergama, Gediz, Büyük ve Küçük Menderes, Çukurova, Malatya, Niğde, Samsun, Sakarya, Konya, Antalya, Isparta, Kocaeli Havza ve bölgelerinde, kurutma, taşkınlardan koruma ve sulama işleri olarak şimdiye kadar başlanmış bulunan büyük su işlerine de devam edilecektir. Bunlar tamamlandıkça devamlı işletme ve bakımlarının teşkilâta bağlanması işi de programa alınmıştır.

Büyük su işleri dışında, ufak masraf ve yardımlarla büyük faydalar temin eden kurutma, sulama, ufak tesislerle köy veya kasabaları tehdit eden suların zararsız hale konması konularını içine alan küçük su işleriyle de ayrıca ve devamlı surette meşgul olunacaktır.

Yurdumuzda yol meselesini esaslı bir iş olarak ele alacağız. Bu işi başarmak için demiryolu yapımında olduğu gibi ciddî ve programlı bir çalışma yapacağız. İlk on beş yıl içinde 20 bin kilometrelik iyi, kuvvetli, fennî bir şose şebekesi kurulması mümkün olduğunu hesapladık. Yeni yollar yapılırken şimdi mevcut iyi, kötü güzergâhlardan da faydalanmak tabiîdir. Yeni yolların bakımı için fennî esas tutuyoruz.

Başlanmış bulunan Elâzığ - Van, Erzurum temdidi, Maraş ve Gaziantep hatlarının yapılmasına programına göre devam edilecektir. Bunlardan başka yeniden plânlanan demiryollarından iki bin kilometreyi aşkın bir kısım, 15 yılda başarılmak üzere iş programına alınmıştır.

Trabzon - Erzurum hattı bu programın ön işlerindendir. Böylece Cumhuriyet devrinin yüz akı olan demiryolları inşası bütün hızı ile devam edecektir.

Kara yolları ile, demir ve deniz yollarımızdan tam verim alabilmemiz için liman işleri de aynı ehemmiyetle ele alınmıştır:

Başlanmış bulunan Ereğli, Amasra, İnebolu, Trabzon limanlariyle Antalya küçük taşıt limanı ve diğer bazı önemli iskelelerin inşaatına devam edilecektir. Bu işlere 1947 den itibaren başlanarak 1951 yılı sonunda tamamlanmış olacaktır. Samsun limanı projesinin hazırlanması, Mudanya, Çanakkale iskeleleri, Alanya küçük taşıt limanı da bu aradadır.

Samsun, İzmir, Mersin, Antalya, İstanbul büyük limanlariyle, Ereğli limanının genişletilmesi, Giresun, Kefken, Bartın ara limanları ve Karadeniz, Marmara ve Akdenizdeki önemli kıyı kasabalarımızın bindirme ve indirme, yükleme ve boşaltma bakımından muhtaç oldukları iskele ve mendireklerde on yıl gibi bir zamanda bitirilmek imkânına doğru programa alınmıştır.

Bu suretle yurdun bütün sahillerinin esaslı limanları yapılmış olacaktır.

Çalışma:

İşçi hayatının iyileştirilmesi ve bunların risklere karşı teminata kavuşmalarını sağlıyacak teşebbüslere daha büyük ölçüde devam edeceğiz.

1 — Bu yıl uygulanmasına başlanmış olan ve şimdilik meslek hastalığı, kaza ve analık hallerini ihtiva eden sosyal sigortalara bir de işçilerimizin ihtiyarlığını teminat altına alacak emeklilik sigortası ekliyeceğiz.

2 — İş hukukumuzu geliştireceğiz. Henüz İş Kanunumuzdan faydalanamıyan küçük işyerlerindeki işçilerle deniz ve tarım işçileri için tasarılar sunacağız.

3 — İş ve işçi bulmayı bir Devlet vazifesi haline getiren kanunla meydana gelen Devlet kurumunun çalışmasını genişleteceğiz. Kalifiye içşi yetiştirmeğe önem vereceğiz.

4 — Memleketimizin muhtelif bölgelerinden iş sahalarına doğru vukubulan işçi hareketini kontrol altına alarak gerekli tesislerin kurulmasiyle meşgul olacağız.

5 — İş merkezlerinde sıhhi ve sosyal tesisleri tamamlamağa ve işçilerimizi sıhhi meskenlere yerleştirmeğe üzerinde zaman ve emek sarfiyle çalışacağız.

6 — İş Kanununun işçi lehine olarak işverenlere yüklettiği mükellefiyetleri tam olarak gerçekleştirmeği takibedeceğiz.

Maliye:

Bütün bu programların amelî bir tatbik yoluna girmesi için realist bir bakışla malî imkânları göz önünde tutmanın ilk şart olduğunu unutmadık.

Bütçede denklik esas tutulmakla beraber iktisadi işlere sarf edilmek üzere uzun vâdeli ve mutedil faizli iç ve dış istikrazlardan faydalanmak, istihlâke karşı olan giderlerde mümkün olan tasarrufları yapmak, vergilerde adalet ve verimlilik sağlamak, dış tediyeler muvazenesini devam ettirmek malî politikamızın esaslarını teşkil etmektedir.

Devletten aylık alanların ve müstahdemlerin, aylıklarını mümkün ve münasip nispetlerde artırmak, çocuk zamlarını çoğaltmak ve uzak bölgelere tâyin edilen yerli olmıyan memurlara ayrıca bir zam yapmak kararındayız. Fiilen vazife başında bulunmak kaydı altında yüksek idare ve komuta makamında bulunanlara temsil ödeneği vereceğiz.

Yolluk Kanununun yeni baştan gözden geçirilerek eksikliklerinin tamamlanması memurların durumunu hafifletmiş olacaktır. Eski emekliler de dahil olmak üzere emekli aylıklarının artırılmasını ve bunlara çocuk zammı verilmesini lüzumlu görüyoruz.

Bütün dairelerimizin gördükleri hizmetlerle kadrolarının esaslı bir incelemeden geçirilmesini ve mümkün olan tasarrufların yapılmasını ve fazla görülen elemanların da başka iş sahalarında görevlendirilmelerini ve Teadül Kanununun başka memleketlerdeki benzerleri de göz önünde tutularak, bugünün icaplarına uygun bir hale getirilmesini zarurî bir iş telâkki ediyoruz.

Bazı ahvalde bir gıda maddesi olarak kullanılan çayın inhisar resminin ağırlığı göz önünde tutularak yüzde elli nispetinde bir indirme yapılacak, çok esaslı ve umumî diğer bir gıda maddesi olan şekerde de serbest satış ile dar ve sabit gelirlilere dağıtma fiyatı arasındaki fark kaldırılacak ve resimlerde esaslı indirmeler yapılarak bilhassa toz şeker fiyatının bugünkü en ucuz satış fiyatı seviyesine indirilmesi sağlanacaktır. Bu indirmeler 1947 bütçesi ile yılbaşından itibaren yapılacaktır.

Yurttaşı ev sahibi kılmak üzere uzun vâdeli ve ucuz faizli kredi açacak olan Emlâk Kredi Bankasının çalışmalarına hız verilecektir.

Eski bir mesele olan yol vergisinin vergi prensiplerine daha uygun olarak ıslah edilmesi konusu üzerinde çalışacağız. Özel İdareler muhasebe işlerinin Maliyece görülmesi esaslı bir tasarruf sağlanması bakımından faydalı görülmektedir.

Başbakanlığa bağlı daireler işlerinde arz değerli bulduğumuz birkaç noktayı sözlerime eklemek istiyorum.

Bütün Devletin teftiş teşkilâtı üstünde tanzim ve takibedici bir merkez olmak üzere Başbakanlığa bağlı bir umumi müfettişlik kurmak fikri üstünde incelemeler yapacağız. Evkaf tesisleri yapma bakımından halkın ruhunu besliyecek telkinler ve teşvikler yapmayı mühim bir içtimai mesele gibi alarak dairesini bununla meşgul edeceğiz.

İleri bir Devlet için bütün esaslı tedbir ve kararlarda istatistiğe dayanmanın muvaffakıyet unsuru olacağı inanı ile Umumi Müdürlüğün bu yoldaki çalışmalarını ilerletmek vazifemiz olacaktır.

Yeni radyo merkezleri kurma yolundaki çalışmaya devam ederek muhtelif bölgelerde kurulacak istasyonları birbirine bağlama yolu ile radyo yayımlarımızı yurdumuzun her köşesine ve uzak memleketlere kadar genişletmek imkânına kavuşacağız.

Muhterem arkadaşlarım;

Yeni hükümetin programı olarak arz ettiğimiz şeyler, bütün vaziyeti ve beliren ihtiyaçları önümüze serdikten ve inceledikten sonra vardığımız neticeleri en derin samimiyetle aksettirmektedir. Bütün bu sözleri iş haline sokmak için metotlu, programlı ve prensiplerle tatbikler arasında ahenk güden ciddî çalışmalar yapacağız. Hükümetin Bakanlıklar ve bütün çalışma kolları arasında iş ve anlayış birliğini başarı için en tesirli unsur sayacağız.

Yurdun bugünkü esaslı ihtiyaçlarını çevresi içine alan programımızda derhal tatbika konacak radikal fikirler olduğu gibi nizamlanıp istikamet verilecek az veya çok uzun vadeli işler de vardır.

Güç veya kolay az veya çok zamanlı bütün bu işleri, yurdun mesut olmasına ve vatandaş haklarının yerine getirilmesine büyük ehemmiyet veren bir zihniyetle başaracağımıza içten inanıyoruz. Geçici tesir yapmak için avutucu sözlerle Meclisin yüksek huzuruna çıkmayı büyük kusur sayan bir zihniyetle hazırladığımız programı arzederken kendimizi bir sözverme halinde görüyoruz.

Görüş ve gidişlerimizde eksikler gördüğünüz takdirde kıyasıya tenkitlerinizi esirgememenizi rica ederiz.

Sözlerimi bitirirken çok zorlu şartlar içinde Devletin idaresi mesuliyetini taşıyan Saracoğlu Hükümetinin hizmetlerini takdirle anmayı vazife sayarım.

Eğer tutacağımız hizmet yolunu tasvibederek bizi güveninize lâyık bulursanız ve bundan sonraki çalışma devrinde de hükümeti yardımınızdan mahrum bırakmazsanız bütün kuvvet ve iradelerimizi kullanarak birbiri ardından başarılı hedeflere varacağımıza inanıyoruz. Millî vicdanın asîl timsali olan vicdanlarınızın kanaatini açık reylarınızla belirtmenizi rica ederim.

GENELGELER:

T. C.
BAŞBAKANLIK
HUSUSİ KALEM
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 4

16/VIII/1946
ÖZET: Başbakan Recep Peker'in söylevi h.

Millî Eğitim Bakanlığına

Hükümetimizin aldığı güven oyu okuduğumuz beyannamede vadettiğimiz hizmetleri yerine getirmek şartına bağlıdır. Bu beyannameden bir tanesini bağlı olarak sunuyorum. Bütün Bakanlığınız teşkilâtına tamim edilerek beyannamenin gerek doğrudan doğruya ve gerekse diğer Bakanlıklarla müştereken Bakanlığınıza tevcih ettiği vazifelerin ayrılıp dairelerine taksim edilerek devamlı bir takip ile tatbikine geçilmesini dilerim.

İlk vazife tebliğim olan bu yazımı münasebetiyle yüklendiğiniz zor olduğu kadar şerefli görevde yüz ağartıcı başarılarınızı dilerim.

Bakanlıklara, Başbakanlığa bağlı dairelere yazılmıştır.

Başbakan
R. Peker

YAYIN MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 11823
1716

11/IX/1946
ÖZET: Başbakan Recep Peker'in söylevi h.

Başbakanlıkça yapılan 16/VIII/1946 tarih ve 4 sayılı tamimin bir örneği ile Başbakan tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisinde açıklanan ve 15/8/1946 tarih ve 6386 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış olan hükümet programı aynen yukarıya çıkarılmıştır.

Tamimle programda belirtilen hususlar üzerinde ilgililerin gereken çalışmalara başlamalarını önemle rica ederim.

Millî Eğitim Bakanı
A. Ö. *Reşat Şemsettin Sirer*

T. C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
HUSUSİ KALEM
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 1/498

21/VIII/1946
ÖZET: Şehir, kasaba ve köylerde herhangi bir maksatla iane toplanmasının kesin olarak yasaklanacağı h.

Millî Eğitim Bakanlığına

1 — Hükümet programında Bakanlığımızı ilgilendiren hükümet memurları ve idare âmirleri tarafından güzelleştirme veya herhangi bir maksatla şehir, kasaba ve köylerde iane toplanmasının kesin olarak yasaklanacağı hakkında Genel Müfettişliklere ve valiliklere yapılan genelgenin bir örneği ilişik olarak sunulmuştur.

Yüksek bilgilerine saygıyle arzederim.

2 — Bilgi için Yüksek Başbakanlığa ve Bakanlıklara sunulmuştur.

İçişleri Bakanı
Ş. Sökmensüer

Genel müfettişliklere ve valiliklere yazılan 16/8/946 gün ve 1/488 sayılı tel örneğidir.

Hükümet beyannamesindeki görüş ve düşünceler Türk milletine karşı Büyük Millet Meclisi huzurunda verilmiş sözlerdir. Bunlar arasında tahakkuku kısa ve uzun vâdelere bağlı olanlar vardır. Fakat bu mevzuların tahakkuku için gereken teşebbüs ve tedbirlere derhal geçilmiş bulunulmaktadır.

İçişlerimizi ilgilendiren ilk iş olarak şu noktaya bütün idare âmir ve memurlarının dikkat nazarlarını çekerim:

Hükümet programında (hükümet memurları ve idare âmirleri tarafından güzelleştirme veya herhangi bir maksatla şehir, kasaba ve köylerde iane toplanması kesin olarak yasaklanacaktır.) denilmektedir.

Bu mevzu çok önemlidir; bu genelgenin ilgililerin bilgisine eriştiği andan itibaren idare âmirleri ve hükümet memurları tarafından hangi maksatla olursa olsun iane toplanması ve hattâ bizzat başta görünmeyerek veya kapalı tarzda bu işlerin idaresi ilgililer için Bakanlıkça sorumluluğu gerektirecektir. Bu tarzda mevcut şekiller kanunî yollardan acele tasfiye olunacaktır. Her türlü hayır ve bayındırlık maksatlarıyle özel veya hükmi şahsiyetlerin iane toplamaları mevcut kanundaki hükümlere göre tabiî haklarıdır.

Eşya piyangosu tertibi, pul yapıştırma ve tevzie tâbi eşyadan ve mesela ihracat eşyası gibi ticari muamelelerden yüzde bir miktar yardım isteme ve teberru adı ile her türlü tahsilât yapma ve sair suretlerle resmî makamlar ve bu makamı işgal edenler vasıtasiyle yardım toplama da aynı hükümlere tâbidir.

Büyük Türk milletinin asîl vicdanından doğacak hayra mâtuf hareketler ancak yine onun kendi öz inanış ve isteğinden doğmalıdır.

Vali ve kaymakam arkadaşlarımızın iane cemi hakkındaki kanun hükümlerinin tatbikatında bu kanunun gösterdiği görevlerinden başka herhangi bir ilgi göstermemelerini ve Umumi Müfettişlerimizin de bu işi vazife olarak kollamalarını rica ederim.

İçişleri Bakanı
Ş. Sökmensüer

YAYIN MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 84/11654
1717

7/IX/1946
ÖZET: Şehir, kasaba ve köylerde herhangi bir maksatla iane toplanmasının kesin olarak yasaklanacağı h.

Hükümet memurları ve idare âmirleri tarafından güzelleştirme veya herhangi bir maksatla şehir, kasaba ve köylerde iane toplanmasının kesin olarak yasaklanacağı hakkında İçişleri Bakanlığı Hususi Kalem Müdürlüğü ifadesiyle alınan 21/VIII/1946 tarih, 1/498 sayılı yazı ve ilişik ekinin birer örneği yukarıya çıkarılmıştır.

Gereğince iş yapılmasını rica ederim.

Millî Eğitim Bakanı a.
A. Ö. *B. Kadırgan*

SEFERBERLİK VE ASKERLİK ÖĞRETİMİ
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 8022-5/301
1718

21/VIII/1946
ÖZET: Bilerek veya bilmiyerek izlerini kaybeden Yd. Sb. ve Askerî Me. lar h.

Bilerek, bilmiyerek izlerini kaybeden Yd. Sb. ve As. Me. hakkında yapılacak işleme dair M. S. B. dan alınan 16/VIII/1946 T.

ve (Zat. İ. D. Başk.) 162177 sayılı genel genin örneği aşağıya alınmıştır.

İlgililere önemle tebliğ olunur.

Millî Eğitim Bakanı a.
B. Kadırgan

T. C.
M. S. B.
Zat. İş. D. Bşk.
Sayı: 162177
Kısım: 1. X. Ş.

16/VIII/1946
ÖZET:
Bilerek veya bilmiyerek izlerini kaybeden Yd. Sb. ve Askerî Me. lar Hk. da tatbiki gereken karar h.

Millî Eğitim Bakanlığına

Gerek bilerek ve gerekse bilmiyerek askerlik hizmetine icabet etmiyen veya etmek istemiyen ve izlerini kasten kaybederek ele geçmiyen Yd. Sb. ve As. Memurlar hakkında alınan ?/8/1946 gün ve 162177 sayılı Bakanlık prensip kararı örneği aşağıdaki maddelerde gösterilmiştir. Bu maddelerde tasrih edildiği şekillerde celplerini müşkülâta sokanlara tebliğat yapıldığı halde birtakım vesilelerle askerlik hizmetine iltihak etmiyenlerin olağanüstü durum kalksa ve Ordu hazar haline rucu etse bile hiçbir kimsede (kaçanlar kurtuluyor) hissini uyandırmamak için emsalleri kadar hizmet etmelerinin uygun olduğu Bakanlıkça düşünülmüştür.

Bütün Birlik Komutanları ve müessese âmirlerince bu hususta bilgi edinilmesini ve bu bilgiler hakkında gerekli işlemlerin yapılmasını arz ve rica ederim.

Başbakanlığa ve Bakanlıklara arzedilmiş ve Orduya tamim edilmiştir.

M. S. B. y.
G. Deniz

1 — Tecilli ve tehirli Yedek Subay ve As. Me. lardan istifa suretiyle veya başka bir Bakanlığa geçtiğinden tecil ve tehiri kalktığı için hizmete alınanlardan henüz iltihak etmiyenler.

2 — Tecilli ve tehirli olmadıkları halde silâh altına celbedilmiş ve fakat henüz iltihak etmemiş olanlar.

3 — İzlerini ve çalıştıkları yerleri askerlik şubelerine bildirmenin kanuni bir mecburiyet olduğunu bilmiyerek izlerini kaybettirmiş olanlardan celbedildiklerinin şubelerce tebliği yapılmıyanlar.

4 — Askerliğe celbedildiği tebliğ edilmeden evvel askere celbedildiğini öğrenerek izlerini ve çalıştıkları yerlerini kasden kaybedenler.

5 — Kendilerine hizmete alındıkları tebliğ edildiği halde muhtelif bahanelerle iltihak etmiyenler.

YAYIN MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 83/10578

1719

6/VIII/1946
ÖZET:
«Jeoloji dersleri» adlı eser h.

İzmir Atatürk Lisesi Tabiiye Öğretmeni Ahmet Kantar'ın yazarak yayımladığı «Jeoloji dersleri» adlı eserin yardımcı kitap olarak öğretmenlerle öğrencilere tavsiye edilmesi uygun görülmüştür.

220 kuruş fiyatla İzmir'de Atatürk Lisesi Tabiiye Öğretmeni Ahmet Kantar'dan temin edilecek olan bu eser'in ilgililere tavsiyesini rica ederim.

Millî Eğitim Bakanı a.
B. Kadırgan.

YAYIN MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 83/11465

1720

2/IX/1946
ÖZET:
«İlk okul 4 ve 5 inci sınıflar için dilbilgisi yardımcı el kitabı» adlı eser h.

Bursa Merkez 2 nci İlk Okul Öğretmeni Recep Özoozkurt tarafından yazılarak yayımlanan «İlkokul 4 ve 5 inci sınıflar için dilbilgisi yardımcı el kitabı» adlı eser ilkokul öğrencileri için faydalı görülmüştür.

25 kuruş fiyatla yazarın yukardaki adresinden temin edilebilecek olan bu eserin ilgililere tavsiyesini rica ederim.

Millî Eğitim Bakanı a.
A. Ö. *B. Kadırgan.*

BU DERGİDEKİ KANUNLAR, KARARLAR VE TAMİMLERLE DİĞER YAZILAR TARAFIMIZDAN OKUNMUŞTUR

1	12	23	34	45
2	13	24	35	46
3	14	25	36	47
4	15	26	37	48
5	16	27	38	49
6	17	28	39	50
7	18	29	40	51
8	19	30	41	52
9	20	31	42	53
10	21	32	43	54
11	22	33	44	55

ANKARA — MAARİF MATBAASI